

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 10.10.2007
KOM(2007) 575 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Zintegrowana polityka morska Unii Europejskiej

{KOM(2007) 574 wersja ostateczna}
{SEK(2007) 1278}
{SEK(2007) 1279}
{SEK(2007) 1280}
{SEK(2007) 1283}

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Zintegrowana polityka morska Unii Europejskiej

1. STRESZCZENIE

Morze stanowi siłę napędową Europy. Obszary morskie oraz wybrzeża mają zasadnicze znaczenie dla dobrobytu Europy – stanowią one szlaki handlowe, regulują klimat, są źródłem pożywienia, energii i zasobów, a także ulubionym miejscem zamieszkania i wypoczynku.

Nasze interakcje z morzem są bardziej intensywne, zróżnicowane i korzystne dla Europy niż kiedykolwiek, lecz jednocześnie pojawiają się pewne rozbieżności. Jesteśmy na rozdrożu w naszych relacjach z oceanami.

Z jednej strony technologia i wiedza umożliwiają nam coraz lepsze użytkowanie morza, a coraz więcej osób przenosi się na europejskie wybrzeża, aby z tego skorzystać. Z drugiej strony łączny skutek tych działań prowadzi do konfliktów interesów oraz do pogorszenia stanu środowiska morskiego, od którego wszystko zależy.

Europa musi sprostać temu wyzwaniu, a w związku z gwałtowną globalizacją i zmianami klimatycznymi należy działać bardzo szybko.

Komisja Europejska dostrzegłszy wagę tego problemu rozpoczęła szeroko zakrojone konsultacje i analizę dotyczące stosunków Europy z morzem¹. Inicjatywa ta spotkała się z ogromnym odzewem zainteresowanych podmiotów, co jednoznacznie świadczy o ogromnym potencjale morza oraz o skali wyzwania polegającego na zrównoważonym wykorzystaniu tego potencjału. Ponadto zebrano wiele interesujących pomysłów w jaki sposób Europa może sprostać temu wyzwaniu.

Na podstawie tego cennego wkładu Komisja proponuje zintegrowaną politykę morską Unii Europejskiej, która opiera się na założeniu, że wszystkie zagadnienia związane z oceanami i morzami Europy są wzajemnie powiązane oraz że działania polityczne dotyczące morza należy prowadzić w sposób skoordynowany, tak aby uzyskać pożądane wyniki.

Wszystkie zainteresowane podmioty zdecydowanie poparły takie zintegrowane i międzysektorowe podejście. Stosowanie tego podejścia będzie wymagało zacieśnionej współpracy i skutecznej koordynacji wszystkich działań politycznych dotyczących morza na różnych szczeblach podejmowania decyzji.

Zintegrowana polityka morska pozwoli Europie na skuteczniejsze podejmowanie wyzwań związanych z globalizacją i konkurencyjnością, zmianami klimatycznymi, pogarszaniem się

¹ Zob. Sprawozdanie z procesu Konsultacji COM(2007) 574. Zob. również: Zielona księga „Przyszła unijna polityka morska: europejska wizja oceanów i mórz. COM(2006) 275

stanu środowiska morskiego, bezpieczeństwem morskim i sposobami jego zapewnienia oraz bezpieczeństwem energetycznym i zrównoważonym wykorzystaniem energii. Podstawę tej polityki powinna stanowić doskonałość w badaniach morskich, technologii i innowacjach związanych z morzem. Należy ją również powiązać z agendą lizbońską na rzecz wzrostu i zatrudnienia, a także agendą z Göteborga na rzecz zrównoważenia.

Zintegrowana polityka morska UE:

- **zmieni sposób kształtowania polityki i podejmowania decyzji – sektorowe prowadzenie działań politycznych i podejmowanie decyzji nie jest już wystarczające na żadnym szczeblu. Należy zrozumieć i uwzględnić interakcje, opracowywać instrumenty, określać i wykorzystywać synergie, unikać konfliktów lub je rozwiązywać.**
- **przyczyni się do opracowania i realizacji programu prac – działania podlegające różnym politykom sektorowym należy prowadzić zgodnie ze spójnymi ramami politycznymi. Plan działania dołączony do niniejszego komunikatu jasno przedstawia zróżnicowanie i ogrom przewidywanej pracy. Szczególne znaczenie mają następujące projekty:**
 - europejski transport morski bez barier,
 - europejska strategia na rzecz badań naukowych nad środowiskiem morskim,
 - krajowe zintegrowane polityki morskie, opracowywane przez państwa członkowskie,
 - europejska sieć nadzoru morskiego,
 - mapa drogowa na rzecz morskiego planowania przestrzennego w państwach członkowskich,
 - strategia na rzecz łagodzenia skutków zmian klimatycznych w regionach przybrzeżnych,
 - ograniczenie emisji CO₂ oraz zanieczyszczeń powodowanych przez przewozy morskie,
 - zwalczanie nielegalnych połowów i destrukcyjnych połowów włokami na pełnym morzu,
 - europejska sieć klastrów morskich,
 - przegląd zwolnień z unijnych przepisów prawa pracy dla sektora przewozów morskich i rybołówstwa.

Niniejszy komunikat stanowi podstawę utworzenia ram zarządzania i międzysektorowych instrumentów niezbędnych do prowadzenia zintegrowanej polityki morskiej UE, a także określa główne działania, które Komisja będzie realizować w trakcie obowiązywania obecnego mandatu. Działania te będą zgodne z zasadami pomocniczości i konkurencyjności, podejściem ekosystemowym i zasadą uczestnictwa zainteresowanych podmiotów.

2. KONTEKST

Europa posiada 70 000 km linii brzegowej graniczącej z dwoma oceanami i czterema morzami: Oceanem Atlantyckim i Oceanem Arktycznym, Morzem Bałtyckim, Morzem Północnym, Morzem Śródziemnym i Morzem Czarnym. Regiony nadmorskie w UE stanowią około 40 % jej PKB i ludności.

Dobrobyt Europy jest zatem nierozzerwalnie związany z morzem. Przemysł stoczniowy i przewozy morskie, porty i rybołówstwo pozostają zasadniczymi działaniami morskimi. Energetyka morska (w tym ropa, gaz i energia odnawialna), a także turystyka przybrzeżna i morska również przynoszą ogromne dochody. Porty morskie i przewozy morskie umożliwiają Europie korzystanie z dynamicznego wzrostu handlu międzynarodowego oraz odgrywanie wiodącej roli w światowej gospodarce. Ponadto eksploatacja zasobów mineralnych, akwakultura, biotechnologia morska i rozwijające się technologie podmorskie oferują przedsiębiorstwom coraz lepsze możliwości. Równie istotne są rekreacyjne, estetyczne i kulturalne aspekty wykorzystywania morza oraz jego funkcje ekosystemowe.

Zapewnienie prawdziwie zrównoważonego wykorzystywania środowiska morskiego jest wstępnym warunkiem konkurencyjności tych sektorów. Wzrastające narażenie wybrzeży, coraz bardziej zatłoczone wody przybrzeżne, kluczowa rola oceanów w systemie klimatycznym oraz ciągle pogarszanie się stanu środowiska morskiego wymagają większej koncentracji na problematyce związanej z morzami i oceanami.

Zrównoważone wykorzystanie oceanów uznaje się powszechnie za główne wyzwanie w skali światowej, ściśle związane ze zmianami klimatycznymi.

Rosnąca konkurencja o przestrzeń morską oraz zbiorowy wpływ działalności człowieka na morskie ekosystemy sprawiają, że rozdrobniony obecnie proces podejmowania decyzji w gospodarce morskiej jest niewystarczający i wymagają zintegrowanego podejścia opartego na ściślejszej współpracy. Działania polityczne w zakresie na przykład transportu morskiego, rybołówstwa, energii, nadzoru i kontroli na morzach, turystyki, środowiska morskiego i badań dotyczących morza zbyt długo prowadzono odrębnie, czego skutkiem jest niekiedy nieskuteczność, niespójność i konflikty interesów.

Z tego względu koncepcja Komisji polega na zintegrowanej polityce morskiej, która obejmuje wszystkie aspekty naszych relacji z morzami i oceanami. Takie innowacyjne i całościowe podejście zapewni spójne ramy polityczne, które umożliwią optymalny, a zarazem zrównoważony rozwój wszystkich działań związanych z morzem.

3. STRUKTURA ZARZĄDZANIA I INSTRUMENTY POLITYKI MORSKIEJ

Zintegrowana polityka morska wymaga struktury zarządzania, która stosuje zintegrowane podejście na każdym szczeblu, jak również instrumentów prowadzenia polityki horyzontalnej i międzysektorowej. Będzie ona również wymagała solidnej podstawy finansowej uwzględniającej wyniki działań przygotowawczych.

3.1. Stosowanie zintegrowanego podejścia do zarządzania obszarami morskimi

Komisja powołała grupę ds. polityki morskiej, której zadaniem jest analiza kwestii morskich i wpływających na nie działań politycznych, koordynacja polityk sektorowych, gwarantowanie,

że uwzględnia się ich interakcje, oraz pilotowanie rozwoju instrumentów prowadzenia polityki międzysektorowej. Zaczęto również integrować agencje UE pełniące zadania związane z polityką morską, czego celem jest wniesienie przez nie wspólnego wkładu w opracowywanie polityki morskiej.

Od początkowego etapu kształtowania polityki morskiej Komisja będzie stosować zasady lepszego stanowienia prawa: określenie głównych inicjatyw związanych z morzem w instrumentach rocznego planowania i programowania, konsultacje społeczne i konsultacje z zainteresowanymi stronami, oceny wpływu i międzysektorowe grupy robocze pomogą zagwarantować, że Komisja będzie mogła opracować i zrealizować w pełni zintegrowane propozycje.

Również inne unijne instytucje i podmioty zachęca się do przeanalizowania, jak najlepiej systematycznie stosować zintegrowane podejście do polityki morskiej. Niektóre państwa członkowskie rozpoczęły opracowywanie mechanizmów koordynacji służących kształtowaniu swojej polityki morskiej. Wszystkie zainteresowane podmioty powinny uczestniczyć w procesie zarządzania i są proszone o zwracanie uwagi Komisji na wszelkie prawodawstwo UE, które ich zdaniem stanowi przeszkodę w realizacji celów zintegrowanej polityki morskiej.

- **Komisja zamierza:**

- **zwrócić się do państw członkowskich o opracowanie krajowych zintegrowanych polityk morskich w ścisłej współpracy z zainteresowanymi podmiotami, zwłaszcza w regionach przybrzeżnych,**
- **przedstawić w 2008 r. zbiór wytycznych dla tych krajowych zintegrowanych polityk morskich oraz co roku sporządzać sprawozdanie z działań prowadzonych w tej dziedzinie przez UE i państwa członkowskie od 2009 r.,**
- **zorganizować strukturę prowadzenia konsultacji z zainteresowanymi podmiotami, która będzie stanowić wsparcie dla późniejszego rozwoju polityki morskiej oraz umożliwi wymianę sprawdzonych wzorców.**

3.2. Instrumenty zintegrowanego kształtowania polityki

Zintegrowane ramy zarządzania kwestiami morskimi wymagają instrumentów planowania horyzontalnego, które łączą polityki sektorowe związane z morzem i wspierają wspólne kształtowanie polityki. Główne znaczenie mają następujące trzy kwestie: nadzór morski, który ma zasadnicze znaczenie dla bezpiecznego korzystania z przestrzeni morskiej; morskie planowanie przestrzenne, które stanowi podstawowe narzędzie planowania przy zrównoważonym podejmowaniu decyzji; bogate i dostępne źródło danych i informacji.

3.2.1. Europejska sieć nadzoru morskiego

Nadzór morski ma ogromne znaczenie dla bezpiecznego korzystania z morza i zabezpieczania morskich granic Europy. Poprawa i optymalizacja działań nadzoru morskiego oraz interoperacyjność na szczeblu europejskim są istotne z punktu widzenia wyzwań i zagrożeń związanych z bezpieczeństwem żeglugi, zanieczyszczeniem mórz, egzekwowaniem przepisów i ogólnym bezpieczeństwem.

Działania w zakresie nadzoru prowadzone są przez państwa członkowskie, lecz większość działań oraz zagrożeń, do których się one odnoszą, ma charakter międzynarodowy. W większości państw członkowskich działania w zakresie nadzoru dotyczące rybołówstwa, środowiska, kontroli na morzach bądź imigracji należą do obowiązków kilku różnych agencji, które działają niezależnie od siebie. Często powoduje to niedostatecznie wykorzystanie ograniczonych zasobów.

Komisja podkreśla więc konieczność lepszej koordynacji nadzoru morskiego poprzez ściślejszą współpracę straży przybrzeżnych i innych właściwych agencji w państwach członkowskich i między państwami członkowskimi.

Stopniowy rozwój zintegrowanej sieci systemów kontroli ruchów statków i e-nawigacji na europejskich wodach przybrzeżnych i pełnym morzu, w tym monitorowanie satelitarne i system dalekiego zasięgu do identyfikacji i śledzenia statków (LRIT), również stanowiłby bezcenne narzędzie dla państwowych agencji.

• **Komisja zamierza:**

- **wspierać lepszą współpracę straży przybrzeżnych i innych właściwych agencji w państwach członkowskich,**
- **podjąć kroki na rzecz bardziej interoperacyjnego systemu nadzorowania, który łączyłby istniejące systemy monitorowania i śledzenia statków stosowane do zapewniania bezpieczeństwa morskiego, ochronę środowiska morskiego, kontrolę rybołówstwa, kontrolę granic zewnętrznych i inne działania związane z egzekwowaniem przepisów.**

3.2.2. *Morskie planowanie przestrzenne oraz zintegrowane zarządzanie strefą przybrzeżną (ICZM)*

Istniejące ramy planowania koncentrują się przede wszystkim na terenach lądowych i często nie uwzględniają ewentualnego oddziaływania rozwoju wybrzeża na morze i odwrotnie. Należy podjąć wyzwania wynikające z rosnącej konkurencji w wykorzystywaniu morza, obejmujące transport morski, rybołówstwo, akwakulturę, rekreację, produkcję energii morskiej i inne formy eksploatacji dna morza.

Morskie planowanie przestrzenne stanowi więc podstawowe narzędzie na rzecz zrównoważonego rozwoju na obszarach morskich i w regionach przybrzeżnych oraz przywrócenia dobrego stanu środowiska w europejskich morzach.

W związku z zaleceniem UE² państwa członkowskie zaczęły stosować ICZM do regulowania przestrzennego rozmieszczenia działalności gospodarczej oraz tworzenia systemów planowania przestrzennego dla europejskich wód przybrzeżnych. Obydwa te instrumenty przyczyniają się do realizacji zobowiązań wynikających ze strategii tematycznej na rzecz ochrony środowiska morskiego³ oraz zapewniają podmiotom gospodarczym wyższy stopień

² Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 maja 2002 r. w sprawie wdrażania strategii zintegrowanego zarządzania obszarami przybrzeżnymi w Europie (2002/413/WE).

³ Zob. Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego dyrektywa w sprawie Strategii Morskiej - COM(2005) 505.

przewidywalności w planowaniu przyszłych inwestycji. Ustanowiony zostanie system wymiany sprawdzonych rozwiązań między organami zajmującymi się morskim planowaniem przestrzennym oraz ICZM.

Kompetencje w zakresie podejmowania decyzji w tej dziedzinie należą do państw członkowskich. Na szczeblu europejskim niezbędne jest natomiast zaangażowanie na rzecz wspólnych zasad i wytycznych, tak aby ułatwić przeprowadzenie tego procesu w elastyczny sposób i zapewnić poszanowanie regionalnych ekosystemów morskich, przez które przebiegają morskie granice krajowe.

- **Komisja zamierza:**

- **opracować w 2008 r. mapę drogową ułatwiającą rozwój morskiego planowania przestrzennego w państwach członkowskich.**

3.2.3. *Dane i informacje*

Łatwy dostęp do danych na temat różnorodnych zagadnień dotyczących oceanu, związanych ze środowiskiem naturalnym i działalnością człowieka, stanowią podstawę strategicznego podejmowania decyzji w zakresie polityki morskiej. Z uwagi na ogromną ilość danych gromadzonych i przechowywanych w całej Europie w rozmaitych celach, ustanowienie odpowiedniej infrastruktury danych i informacji dotyczących morza ma bardzo duże znaczenie.

Dane te należy zgromadzić w kompleksowy i kompatybilny system oraz udostępnić jako narzędzie lepszego zarządzania, rozszerzania usług o wartości dodanej i zrównoważonego rozwoju gospodarki morskiej. Jest to znaczące przedsięwzięcie o wielu aspektach, które należy rozwijać przez kilka lat zgodnie z przejrzystym i spójnym planem.

- **Komisja zamierza:**

- **podjąć w 2008 r. kroki na rzecz europejskiej sieci informacji i obserwacji środowiska morskiego⁴ oraz wspierać wielowymiarowe kartografowanie wód państw członkowskich w celu poprawy dostępu do danych wysokiej jakości.**

4. **OBSZARY DZIAŁAŃ ZINTEGROWANEJ POLITYKI MORSKIEJ UE**

Zintegrowana polityka morska UE skoncentruje swoje działania przede wszystkim wokół następujących pięciu obszarów:

4.1. **Maksymalizacja zrównoważonego wykorzystywania mórz i oceanów**

Pierwszym celem zintegrowanej polityki morskiej UE jest stworzenie jak najlepszych warunków dla zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów, umożliwiających wzrost sektorów morskich i regionów przybrzeżnych.

W wielu państwach członkowskich niedawny wzrost w gospodarce morskiej przewyższa ogólny wzrost gospodarczy, zwłaszcza w regionach aktywnych w dziedzinie logistyki

⁴ Między innymi na podstawie inicjatywy GMES.

morskiej. Od roku 2000 nastąpił znaczny wzrost w ruchu kontenerów, który prawdopodobnie ulegnie potrojeniu do 2020 r. Regiony aktywne na innych rynkach silnego wzrostu, np. wyposażenie statków, wietrzna energetyka morska, żeglarstwo rekreacyjne i turystyka rejsowa, również będą nadal korzystać z tego wzrostu. Z uwagi na wysoki profesjonalizm Europy w technologii morskiej, europejski przemysł posiada znaczny potencjał w zakresie opracowywania innowacyjnych produktów morskich, które mogą zajmować czołowe pozycje na rynkach światowych.

Jednakże jest jeszcze wiele możliwości do wykorzystania. Jeżeli mamy uzyskać zrównoważony wzrost działań związanych z morzem przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że rozwój tych działań nie zagraża morskim ekosystemom, niezbędna jest zaktualizowana strategiczna koncepcja rozwoju konkurencyjnych i bezpiecznych przewozów morskich, portów i sektorów pokrewnych.

Przewozy morskie mają kluczowe znaczenie dla handlu międzynarodowego i wewnętrznego Europy, a także stanowią fundament gospodarki morskiej. Jednak, aby sektor ten nadal prosperował, Unia musi w dalszym ciągu pracować nad ustanowieniem wysokiego poziomu bezpieczeństwa morskiego, który pomoże chronić życie ludzkie oraz środowisko, przy wspieraniu równych warunków prowadzenia działalności na arenie międzynarodowej.

Wprawdzie przewozy morskie stanowią źródło zanieczyszczenia powietrza i emisji CO₂, ale nadal są znacznie bardziej energooszczędnie niż transport drogowy. Z tego względu i z uwagi na konieczność ograniczenia liczby ciężarówek na zatłoczonych europejskich drogach zintegrowana polityka morska zdecydowanie opowiada się za wspieraniem bezpiecznych przewozów morskich. Realizowane obecnie programy UE (TEN-T oraz MARCO POLO) nadal będą wspierać tworzenie autostrad morskich i sieci żeglugi przybrzeżnej. Przyszły rozwój TEN powinien również w pełni uwzględniać rosnące wykorzystywanie morza w energetyce.

Mimo to przewozy morskie nadal są w gorszej sytuacji niż inne środki transportu. Inne rodzaje transportu korzystają z większych inwestycji państwowych. Ponadto statek przemieszczający się między dwoma portami UE podlega bardziej skomplikowanym i czasochłonnym procedurom w porównaniu z ciężarówką, ponieważ nie istnieje jeszcze prawdziwy rynek wewnętrzny dla transportu morskiego. Aby wykorzystać cały potencjał sektora przewozów morskich w Europie, należy zlikwidować tę niekorzystną dla transportu morskiego różnicę poprzez uproszczenie formalności administracyjnych i celnych dla wewnątrzunijnych usług morskich.

- **W celu poprawy wydajności transportu morskiego w Europie i zapewnienia jego długofalowej konkurencyjności Komisja zamierza:**
 - **zaproponować Europejską Przestrzeń Transportu Morskiego bez barier,**
 - **przygotować kompleksową strategię na rzecz transportu morskiego na lata 2008-2018.**

Kolejne niezbędne ogniwo w łańcuchu logistycznym, od którego zależy gospodarka europejska, stanowią *europejskie porty morskie*. Są one ośrodkami działalności gospodarczej, które mają decydujące znaczenie dla jakości otaczającego je środowiska miejskiego i naturalnego.

Globalizacja oznacza, że jesteśmy świadkami bezprecedensowego wzrostu handlu międzynarodowego. Biorąc pod uwagę, że 90 % handlu zewnętrznego Europy i prawie 40 % jej handlu wewnętrznego przechodzi przez porty, łatwo zrozumieć ogrom wyzwania stojącego przed europejskimi portami w związku z rosnącym zapotrzebowaniem. Rozwój przepustowości portów powinien odzwierciedlać wzrost wewnętrznego i międzynarodowego handlu Europy i być spójny z pokrewnymi celami politycznymi UE, zwłaszcza związanymi z ochroną środowiska i konkurencyjnością.

• **Komisja zamierza:**

- **zapropnować nową politykę dotyczącą portów, która uwzględni różne funkcje portów i szerszy kontekst europejskiej logistyki,**
- **opracować wnioski zmierzające do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza w portach powodowanego przez statki, mianowicie poprzez usunięcie utrudnień podatkowych dla przybrzeżnych instalacji zasilania elektrycznego,**
- **wydać wytyczne dotyczące stosowania odpowiedniego prawodawstwa wspólnotowego w zakresie środowiska dla rozwoju portów.**

Morski łańcuch logistyczny w Europie wymaga również innowacyjnych *sektorów stoczniowych, remontowych i produkujących wyposażenie statków*, a przy wspieraniu rozwoju tych sektorów, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw, Unia Europejska będzie korzystać z pomyślnie zrealizowanych inicjatyw⁵.

Większe inwestycje w badania i technologie morskie będą miały zasadnicze znaczenie dla kontynuacji wzrostu gospodarczego, który nie powodowałby dalszego niszczenia środowiska. Takie inwestycje stworzą ponadto nowe możliwości. Technologie ekologiczne, które pozwolą na rozkwit działalności związanej z morzem i zarazem ochronią środowisko morskie, utrzymają przedsiębiorstwa europejskie na czołowej pozycji w kontekście ustanawiania światowych standardów i rozwoju obiecujących sektorów, np. biotechnologii morskiej, odnawialnej energii morskiej, technologii podwodnych i morskiej akwakultury.

Technologia pozwala również Europie korzystać w pełni z potencjału morza jako źródła ropy i gazu⁶, a także energii odnawialnej, oraz środka transportu energii, który różnicuje trasy transportu energii i w ten sposób zwiększa bezpieczeństwo dostaw. Sytuacja energetyczna Europy wskazuje, że zwiększą się możliwości współdziałania między energetyką a działaniami politycznymi dotyczącymi morza⁷. W związku z tym w komunikacie Komisji ze stycznia 2007 r.⁸ dotyczącym europejskiej strategii energetycznej uznano konieczność rozwoju sposobów wykorzystywania mórz i oceanów dla wspierania celów UE w zakresie energii.

Integracja przedsiębiorstw i konkurencyjność w sektorze morskim są silnie wspierane dzięki tworzeniu *wielosektorowych klastrów*⁹. Klastry te mają kluczowe znaczenie dla

⁵ Np. platforma Waterborne oraz LeaderShip 2015.

⁶ Według OGP 40 % ropy i 60 % gazu zużywanego obecnie w Europie wydobywa się z morza.

⁷ Zob. dokument roboczy służb Komisji pt. „Energy policy and maritime policy: ensuring a better fit”.

⁸ Komunikat Komisji do Rady Europejskiej i Parlamentu Europejskiego: europejska polityka energetyczna COM(2007) 1.

⁹ Zob. dokument roboczy służb Komisji załączony do niniejszego komunikatu.

specjalistycznej wiedzy w dziedzinie morza w Europie i z tego względu będą zajmować główną pozycję w polityce morskiej. Również współpraca publicznych i prywatnych podmiotów w ośrodkach doskonałości morskiej stanowi dobre ramy dla zrozumienia i planowania współdziałania różnych gałęzi przemysłu i sektorów.

- **Komisja zamierza wspierać tworzenie wielosektorowych klastrów i regionalnych ośrodków doskonałości morskiej oraz wspierać europejską sieć klastrów morskich.**

Celem Komisji jest również zwiększenie liczby i podwyższenie jakości *miejsc pracy w sektorze morskim* dla obywateli Europy. Tendencja spadkowa w zatrudnieniu na morzu jest niepokojąca i należy ją odwrócić, ponieważ doświadczenie w pracy na morzu jest kluczowe także w pracy na lądzie.

Aby przyciągnąć Europejczyków do pracy w tym sektorze niezbędna jest poprawa polityki zatrudnienia i warunków pracy (w tym BHP), wsparta skoordynowanymi staraniami ze strony wszystkich zainteresowanych podmiotów w sektorze morskim oraz skutecznymi ramami regulacyjnymi, które uwzględniają kontekst globalny sektora. Komisja w pełni popiera dialog społeczny na temat włączenia konwencji MOP dotyczącej standardów pracy na morzu do prawodawstwa Wspólnoty. Komisja zamierza wspierać utworzenie systemu zapewniającego Europejczykom lepsze i szersze możliwości kariery zawodowej w morskich klastrach. Obejmie to poszerzenie zakresu studiów morskich oraz podwyższanie umiejętności i kwalifikacji w zawodach związanych z morzem.

- **Komisja zamierza:**
 - **ponownie ocenić, w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi, wyłączenia mające wpływ na sektory morskie w unijnym prawie pracy¹⁰,**
 - **promować certyfikat doskonałości morskiej.**

Pomimo dokonanych starań zwiększona działalność gospodarcza na wybrzeżach i morzach Europy kojarzy się z pogorszeniem *stanu środowiska morskiego*. Komisja zaproponowała już strategię na rzecz ochrony środowiska morskiego obejmującą wniosek dotyczący dyrektywy¹¹ zmierzającej do zatrzymania i odwrócenia tego procesu i stworzenia ram dla działań wspólnotowych na rzecz dobrego stanu środowiska morskiego w kontekście zrównoważonego rozwoju.

Wyzwanie to komplikuje silny wpływ zmian klimatycznych, który prawdopodobnie dotknie regiony przybrzeżne. Składowanie dwutlenku węgla pod dnem morza stanowi innowacyjną działalność o dużym potencjale dla łagodzenia skutków zmian klimatycznych. W celu pełnego wykorzystania tego potencjału UE powinna zachować wiodącą pozycję w tej technologii poprzez zapewnienie spójnych ram politycznych.

¹⁰ Komunikat dotyczący Ponownej oceny prawodawstwa socjalnego przeprowadzanej w celu stworzenia lepszych i liczniejszych miejsc pracy w żegludzie morskiej w Unii Europejskiej, COM(2007) 591.

¹¹ COM(2005)504 oraz COM(2005)505.

W związku z tym należy zrealizować cele prawodawstwa UE w zakresie środowiska, zwłaszcza dyrektywy siedliskowej¹² oraz proponowanej strategii na rzecz ochrony środowiska morskiego. W tym kontekście znaczenie ma także dorobek prawny Wspólnoty w zakresie bezpieczeństwa morskiego i ochrony przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez statki. Szybkie przyjęcie wniosków zawartych w trzecim pakiecie morskim wniesie znaczący wkład do tego dorobku.

• **Komisja zamierza:**

- **zapoczątkować działania pilotażowe zmierzające do ograniczenia skutków zmian klimatycznych oraz dostosowania się do nich w strefach przybrzeżnych;**
- **aktywnie wspierać międzynarodowe działania na rzecz ograniczenia zanieczyszczenia powietrza powodowanego przez statki i opracować wnioski na szczeblu europejskim w przypadku braku postępu tych działań;**
- **aktywnie wspierać międzynarodowe działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych przez statki oraz, w przypadku braku postępu tych działań, rozważyć ewentualne warianty inicjatyw UE w tej dziedzinie;**
- **odpowiednio uwzględnić prace prowadzone na szczeblu międzynarodowym, opracować wnioski dotyczące rozbiórki przestarzałych statków w sposób wydajny, bezpieczny i przyjazny dla środowiska.**

Zarządzanie rybołówstwem powinno w większym stopniu uwzględniać dobrobyt społeczności przybrzeżnych, środowisko morskie oraz współdziałanie rybołówstwa z innymi rodzajami działalności. Będą prowadzone zdecydowane działania na rzecz odnowy zasobów rybnych, wymagające wiarygodnych danych naukowych i wzmocnienia wieloletniego planowania. Komisja podejmie działania gwarantujące, że wspólna polityka rybacka odzwierciedli podejście ekosystemowe strategii na rzecz środowiska morskiego i będzie zmierzać do wyeliminowania nielegalnych, niezgłoszonych i nieuregulowanych połowów w wodach przybrzeżnych i na pełnym morzu.

Zarządzanie zasobami ryb z zastosowaniem maksymalnie zrównoważonego odłowu zapewni lepszą przyszłość europejskiej społeczności rybackiej i przyczyni się do bezpieczeństwa żywnościowego Europy; cel ten trzeba osiągnąć do 2015 r., zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami.

Należy również zadbać o poprawę bezpieczeństwa pracy rybaków w szerszym kontekście warunków pracy w sektorze morskim i polityki społecznej. Doświadczenie i wiedzę rybaków na temat morza należy wykorzystać dla dobra całego społeczeństwa.

Aby zaspokoić rosnący światowy popyt na owoce morza należy rozwinąć akwakulturę w ramach regulacyjnych, które wspierają przedsiębiorczość oraz innowacje, a także zapewniają zgodność z wysokimi normami ekologicznymi i zdrowotnymi.

• **Komisja zamierza:**

¹² Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

- podjąć zdecydowane działania na rzecz eliminacji odrzutów¹³ i destrukcyjnych praktyk rybackich takich jak połowy włokami na pełnym morzu we wrażliwych siedliskach¹⁴;
- podjąć zdecydowane działania na rzecz eliminacji nielegalnych, niezgłoszonych i nieuregulowanych połowów¹⁵;
- wspierać rozwój przyjaznego dla środowiska sektora akwakultury w Europie.

4.2. Tworzenie bazy wiedzy i innowacji dla polityki morskiej

Nauka o morzu, technologia i badania naukowe są niezwykle istotne dla zrównoważonego rozwoju działań związanych z morzem.

Dzięki wspieraniu coraz głębszego rozumienia wpływu działalności człowieka na systemy morskie, badania naukowe i technologia stanowią klucz do oddzielenia rozwoju działań związanych z morzem od degradacji środowiska naturalnego.

Wzmocnienie międzydyscyplinarnego podejścia do nauki o morzu może pomóc w lepszym zrozumieniu interakcji pomiędzy działaniami dotyczącymi morza i z tego względu będzie nieodzownym elementem zintegrowanej polityki morskiej. Ma to również zasadnicze znaczenie dla przewidywania i optymalnego łągodzenia skutków zmian klimatycznych.

Badania morskie są drogie – nie możemy pozwolić sobie na brak wydajności. W celu optymalnego wykorzystania zasobów Europy należy opracować przejrzystą strategię zmierzającą do powiązania priorytetów politycznych i badawczych, podjęcia wyzwań o charakterze międzysektorowym, maksymalizowania efektów synergii między staraniami państw członkowskich i Wspólnoty, uniknięcia powielania badań oraz wzmocnienia dialogu między zainteresowanymi podmiotami. Europa powinna również zbadać, w jaki sposób badania naukowe mogą się lepiej przyczyniać do innowacji i jak wydajniej przekształcać wiedzę i umiejętności w produkty i usługi.

Istotnym instrumentem służącym realizacji tej strategii będzie rozwój sieci informacji i obserwacji środowiska morskiego¹⁶.

- **Komisja zamierza:**
 - przedstawić w 2008 r. kompleksową europejską strategię na rzecz badań morskich;
 - inicjować wspólne, przekrojowe inicjatywy w ramach 7. programu ramowego w celu wspierania zintegrowanego podejścia i lepszego zrozumienia gospodarki morskiej;

¹³ Komunikat Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego: Strategia na rzecz ograniczenia niepożądanych przyłowów i eliminacji odrzutów w rybołówstwie europejskim, COM(2007) 136.

¹⁴ Komunikat i wniosek dotyczący rozporządzenia planowany na 17 października.

¹⁵ Komunikat i wniosek dotyczący rozporządzenia planowany na 17 października.

¹⁶ Zob. ppkt 3.2.3.

- wspierać badania naukowe w dziedzinie prognozowania i łagodzenia wpływu zmian klimatycznych na działania dotyczące morza, środowisko morskie, strefy przybrzeżne i wyspy oraz w dziedzinie dostosowywania się do tych zmian;
- wspierać tworzenie europejskiego partnerstwa w dziedzinie nauk o morzu na rzecz dialogu między społecznością naukową, przemysłem i decydentami.

4.3. Zapewnienie najwyższej jakości życia w regionach przybrzeżnych

Na przestrzeni ostatniej dekady wzrost liczby ludności w *regionach przybrzeżnych oraz na wyspach* był dwukrotnie większy od średniej w UE. Społeczności przybrzeżne stanowią również cel podróży większości turystów w Europie, zatem potrzeba pogodzenia rozwoju gospodarczego, zrównoważenia środowiska naturalnego oraz jakości życia jest szczególnie nagląca w tych regionach.

Z tego względu władze lokalne i społeczności przybrzeżne pełnią ważną funkcję w regulacji działań związanych z wybrzeżem i morzem. Komitet Regionów, regiony przybrzeżne i ich sieci są więc kluczowymi partnerami w rozwoju zintegrowanej polityki morskiej UE.

Dzięki znajdującym się tam portom oraz gałęziom przemysłu związanym z morzem regiony te mają strategiczne znaczenie dla całej Europy. Regiony przybrzeżne świadczą ważne usługi dla obszarów w głębi lądu oraz stanowią bazę dla służb ochrony granic morskich oraz wód przybrzeżnych. W rezultacie wymagania związane z infrastrukturą są znaczne i należy je uwzględnić przy przydzielaniu zasobów Wspólnoty. Regiony przybrzeżne są ponadto szczególnie narażone na zmiany klimatyczne, a zarządzanie ryzykiem może mieć zasadniczy wpływ na budżety i gospodarkę tych regionów.

Morze ma decydujące znaczenie dla turystyki przybrzeżnej i morskiej, która stanowi główny katalizator rozwoju gospodarczego na europejskich obszarach przybrzeżnych. Komisja będzie aktywniej współpracować z zainteresowanymi podmiotami na rzecz opracowania polityki dotyczącej zrównoważonej turystyki, która uwzględni turystykę przybrzeżną i morską.

Pomimo, że źródła finansowania są dostępne, wiele zainteresowanych podmiotów sądzi, że nie posiada wystarczającego dostępu do informacji. Komisja będzie dążyć do jak największego wsparcia na rzecz projektów morskich w regionach przybrzeżnych i na wyspach w ramach dostępnych wspólnotowych instrumentów finansowania.

Konieczność uzyskania lepszych danych społeczno-gospodarczych na temat sektorów morskich i regionów przybrzeżnych jest oczywista, ponieważ trudności w pozyskiwaniu takich informacji ograniczają możliwości regionalnych podmiotów w zakresie opracowywania racjonalnych i długofalowych planów oraz inwestycji.

Dla rozwoju europejskich regionów przybrzeżnych niezbędna jest również współpraca międzyregionalna, uwzględniająca ich różnorodność i charakterystykę. W związku z tym Komisja w pełni wykorzysta program współpracy terytorialnej w celu wsparcia międzyregionalnego rozwoju gospodarki morskiej.

Regiony najbardziej oddalone oraz wyspy mają znaczne utrudnienia gospodarcze, ale zarazem posiadają duży potencjał w zakresie działalności związanej z morzem i badań morskich. Ich rozległe obszary morskie świadczą usługi ekosystemowe o dużym znaczeniu

dla Unii. Komisja zamierza wspierać, w ramach niedawno wydanego komunikatu dotyczącego najbardziej oddalonych regionów UE, zarówno rozwój tego potencjału, jak również współpracę z sąsiadami w regionie.

- **Komisja zamierza:**

- **wspierać – w ramach planowanej inicjatywy na rzecz turystyki - turystykę przybrzeżną i morską;**
- **opracować bazę danych na temat wspólnotowego finansowania dostępnego dla projektów morskich i regionów przybrzeżnych oraz opracować do 2009 r. bazę danych na temat danych społeczno-gospodarczych dla sektorów morskich i regionów przybrzeżnych;**
- **zaproponować wspólnotową strategię przeciwdziałania klęskom żywiołowym, kładącą nacisk na zagrożenia, na jakie narażone są regiony przybrzeżne;**
- **wspierać rozwój potencjału morskiego regionów najbardziej oddalonych oraz wysp.**

4.4. Promowanie wiodącej roli Europy w zakresie międzynarodowej gospodarki morskiej

UE będzie dążyć do bardziej efektywnego międzynarodowego zarządzania gospodarką morską oraz egzekwowania przepisów prawa międzynarodowego, zachęcając państwa członkowskie do ratyfikacji odpowiednich instrumentów prawnych. Będzie również promować koordynację europejskich interesów na najważniejszych forach międzynarodowych.

Zagadnienia takie, jak dostęp europejskich usług i sektorów morskich do rynku międzynarodowego, zrównoważone komercyjne i naukowe wykorzystanie obszarów dalekomorskich, ochrona globalnej morskiej różnorodności biologicznej, poprawa bezpieczeństwa morskiego, warunki pracy, ograniczanie zanieczyszczeń powodowanych przez statki oraz walka z nielegalnymi działaniami na wodach międzynarodowych będą zewnętrznymi priorytetami unijnej zintegrowanej polityki morskiej.

Należy również zwrócić uwagę na geopolityczne skutki zmian klimatycznych. W związku z tym w 2008 r. Komisja przedstawi sprawozdanie dotyczące strategicznych kwestii związanych z Oceanem Arktycznym.

Gospodarka morską powinna stanowić stały temat dyskusji z partnerami, którzy podjęli już kroki w kierunku zintegrowanego podejścia do kwestii morskich, takimi jak Australia, Kanada, Japonia, Norwegia i Stany Zjednoczone, jak również z innymi partnerami, takimi jak Brazylia, Chiny, Indie i Rosja.

UE wypracuje ponadto wspólną odpowiedzialność za morza, które dzieli z najbliższymi sąsiadami. W szczególności opracuje wnioski dotyczące pogłębionej współpracy przy zarządzaniu Morzem Śródziemnym i Morzem Czarnym. Będzie wspierać współpracę w kwestiach morskich w ramach wymiaru północnego swojej polityki zewnętrznej i uwzględni gospodarkę morską w agendzie UE dotyczącej współpracy z krajami rozwijającymi się, w

tym z małymi krajami wyspiarskimi. W tym kontekście będzie wspierać politykę morską i tworzenie zdolności w zakresie prawa morza w krajach rozwijających się.

Komisja zaproponuje umowę wykonawczą UNCLOS¹⁷ w sprawie różnorodności biologicznej mórz na obszarach leżących poza jurysdykcją krajową i będzie działać na rzecz pomyślnego zakończenia międzynarodowych negocjacji w sprawie morskich obszarów chronionych na pełnym morzu.

• **Komisja zamierza:**

- **promować współpracę w ramach polityki rozszerzania UE oraz europejskiej polityki sąsiedztwa oraz wymiaru północnego, obejmującą zagadnienia polityki morskiej i zarządzanie wspólnymi morzami;**
- **opracować strategię na rzecz zewnętrznego oddziaływania unijnej polityki morskiej poprzez zorganizowany dialog z głównymi partnerami.**

4.5. Popularyzacja morskiego charakteru Europy

Zainteresowane podmioty zdecydowanie stwierdziły, że proces opracowywania polityki morskiej UE jest pożyteczny w kontekście poszerzania wiedzy społeczeństwa na temat wartości gospodarki morskiej i dziedzictwa morskiego, a także daje zainteresowanym podmiotom poczucie wspólnego celu i tożsamości.

Celem zintegrowanej polityki morskiej powinna być popularyzacja morskiego charakteru Europy oraz poprawa wizerunku działań i zawodów związanych z morzem.

Powinna ona także promować morskie dziedzictwo Europy, wspierając społeczności nadmorskie, w tym miasta portowe, tradycyjne społeczności rybackie, ich dorobek materialny i tradycyjne umiejętności, oraz wspierając powiązania między nimi, które poszerzają ich wiedzę i poprawiają ich wizerunek.

• **Komisja zamierza:**

- **zainicjować opracowanie Europejskiego atlasu mórz, będącego narzędziem edukacyjnym i sposobem zwrócenia uwagi na nasze wspólne dziedzictwo morskie;**
- **zaproponować, aby od 2008 r. obchodzić co roku Europejski Dzień Morza popularyzujący problematykę gospodarki morskiej i wspierający powiązania między organizacjami ds. dziedzictwa morskiego, muzeami i oceanariami.**

5. WNIOSEK

Rada Europejska z czerwca 2007 r. z zadowoleniem przyjęła szeroko zakrojoną debatę, którą przeprowadzono na temat przyszłej polityki morskiej. Szefowie państw i rządów zwrócili się do Komisji o przedstawienie europejskiego planu działania, co nastąpi w październiku. Uwzględniając zasadę pomocniczości wspomniany plan działania ma na celu wykorzystanie

¹⁷ Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie prawa morza.

całego potencjału działalności gospodarczej związanej z morzem w sposób gwarantujący zrównoważenie środowiska.

Dzięki niniejszemu komunikatowi i załączonemu planowi działania Komisja odpowiada na ten wniosek Rady Europejskiej, biorąc pod uwagę opinie wyrażone przez inne instytucje UE, rządy państw członkowskich, parlamenty krajowe i dużą grupę zainteresowanych podmiotów.¹⁸

Komisja wzywa Radę Europejską, Radę Ministrów i Parlament Europejski, jak również Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów, władze krajowe i regionalne oraz inne zainteresowane podmioty do aktywnej reakcji na tę politykę.

¹⁸ Szczegółowe informacje we Wnioskach z konsultacji w sprawie europejskiej polityki morskiej, COM (2007) 574 z 10.10.2007.